

Õiguskantsler

Rannar Liitmaa
Kohtutäitur Rannar Liitmaa
rannar.liitmaa@taitur.just.ee

Teie 17.06.2021 nr

Meie 14.07.2021 nr 6-1/211271/2104638

Kohustuslikku kogumispensioni puudutavate nõuete arestimine

Lugupeetud kohtutäitur

Palusite õiguskantsleril kontrollida tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse § 11⁴ vastavust põhiseadusele. Leidsite, et see säte ei taga täitemenetluses sissenõudja õiguste kaitset, kuna kuni 2023.aasta 1.jaanuarini on keelatud pöörata nõuet võlgnikule kuuluvatele pensioniosakutele. Töite välja, et selle aja jooksul võib sissenõudja nõue aeguda ja et ei ole proportsionaalne üksnes IT-arendusest tuleneva viivituse tõttu jätta sissenõudja ilma omandi kaitseta.

[Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse](#) (TsMSRS) § 11⁴ ei ole põhjust pidada põhiseadusega vastuolus olevaks. Väljamakse II pensionisambast tehakse üksnes pensionikonto omaniku või pärija nimel olevale pangakontole krediidiasutuses. Pangakonto on täitemenetluses arestitav. Seega on II pensionisamba väljamakse arvel võimalik rahuldada võlausaldajate nõudeid.

Pensionifondi osakutele sissenõude pööramisele kohaldatakse [investeerimisfondide seaduse](#) (IFS) § 64 lõigetes 11–13 sätestatud [kogumispensionide seaduse](#) (KoPS) § 5 lg 2 lause 2). IFS § 64 lg 13 sätestab kohustusliku pensionifondi osakutele sissenõude pööramise keelu. Selline keeld on olnud tingitud sellest, et II pensionisammast ehk kohustuslikku kogumispensioni on käsitletud osana riiklikust sotsiaalkindlustussüsteemist.

TsMSRS § 11⁴ ei reguleeri sissenõude pööramist kohustusliku pensionifondi osakutele. See säte ei võimalda kohtutäituril kuni 2023.aasta 1.jaanuarini arestida (eelarestida) võlgniku nõuet pensioniregistri pidaja vastu, kui võlgnik on otsustanud enne pensioniiga või pensionieas II pensionisambast lahkuda ja võtta oma raha välja (KoPS § 40 lõiked 2 ja 3) või kui ta kasutab pärijana õigust päritud osakud rahaks teha (KoPS § 31). See tähendab, et kohtutäitur ei saa kuni 2023.aasta 1.jaanuarini saata pensioniregistri pidajale arestimisakti, mille kohaselt arestitaks võlgniku nõue pensioniregistri pidaja vastu ja kohustataks pensioniregistri pidajat täitma kõigepealt arestimisaktis olev nõue ja kandma raha sissenõudja kasuks kohtutäituri ametialasele arvelduskontole ([täitemenetluse seadustiku](#) (TMS) § 110 jj). Sellise erandi kehtestamist põhjendati sellega, et II pensionisamba reformiga seoses on tegeletud pensioniregistri arendustega, mis võimaldaksid II pensionisambast raha välja võtta, kuid tehniline lahendus, mis võimaldaks kohtutäituri arestimisakte menetleda, on võimalik välja töötada aastaks 2023. Arestimisaktide

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

menetlemine käsitsi ei ole tehniliselt võimalik, sest kogu II pensionisamba rahade väljamaksmine on automatiseeritud ning arvestades ka II pensionisambaga liitujate arvu, võib arestimisakte olla käsitsi menetlemiseks liiga palju (vt [selgitusi](#) erandi kohta).

Pensioniregistri vastava tehnilise lahenduse puudumine ei takista siiski sissenõudjate nõuete rahuldamist täitemenetluses.

Pensioniregistri pidaja saab pensionifondist teha väljamakseid kogumispensioni seaduses ja pensionifondi tingimustes sätestatud korras. Seaduse kohaselt tuleb väljamakse avalduses märkida pärija või isiku pangakonto number ning vajaduse korral selle krediidasutuse ärinimi, aadress ja muud pangapäilekande tegemiseks vajalikud andmed, kus pangakonto on avatud (vt KoPS § 31 lg 1 p 7, § 52⁴ lõiked 4 ja 4¹ ning lg 2 p 4). Muud kui pangakonto numbrit ei võimalda seadus väljamakse avalduses märkida. Kui avaldus ei vasta seaduse nõuetele, ei saa registripidaja avaldust vastu võtta ja väljamakset teha (KoPS § 31 lg 4, § 52⁴ lg 6).

Seega teeb pensioniregistri pidaja pensionifondist väljamakse üksnes pensionikonto omaniku või pärija nimel olevale pangakontole krediidasutuses. Täitedokumendi olemasolul saab kohtutäitur pöörata sissenõude võlgniku pangakontole ja sellel olevale rahale seaduses ettenähtud korras ja ulatuses (vt TMS § 115). Krediidasutus peab arestimisaktis märgitud summas kandma raha üle kohtutäituri ametialasele kontole. Konto arestimisel laekunud summa saab kohtutäitur kanda sissenõudjale (vt täpsemalt TMS § 43 lg 1¹).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise